

שמות פרק טו כ-כא

ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התוף בידה ותצאן כל הנשים אסכיה בתפים ובמחלות
ותען להם מרים שירו ליק וקן כי גאה נאה סוסן ור קבו נמה בים:

רש"י

לח התוף - פלו פלו מני זמר: כחפים ובמחלות - מוצננות היו לקננות שכלור סקקדוס כרוך הוא עושה
להם נסים והולילו תופים ממלכים:

(כא) ותען להם מרים - משנה למר. סירה ללנשים, סוף לומר וסס ענין לחלו, ומרים למרה סירה לנשים:

של"ה. פרשת בשלה. וזהו השורר מראש אמנה כלומר התחיל לשורר מראש דהיינו מקדם אשר
נעשה לך וזה מצד האמונה. ומצד מידה זו במשים יותר מבאנשים ובזכות נשים צדקניות נגאלו
ישראל ממצרים כי האמינו בד' ולקחו תופים ומחולות כי האמינו בתשועת ד' אשר יעשה להם.
ונתהפכו הנשים לגבורות האנשים לחיותם אמיץ לב והאנשים למשימץ על סך כתיב באנשים לשון נקבה
ובנשים לשון זכר

אמר עולא ביראה אמר רבי אליעזר עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן וכל אחד ואחד
מראה באצבעו שנאמר: "ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו"

למ"ה

מהר"ל באור הגולה. עוד תדע להבין ענין המחול, דע כי השמחה הוא מצד הנפש, כי השמחה היא
כאשר האדם הוא בשלמותו ואין שלימות רק אל הנפש ולא אל הגוף החומרי. מצד שהגוף החומרי
הוא בכח ולא בפועל ואין בו שלמות כלל במה שאינו בפועל יש לו כבידות הטבע. אדרבה- מצד הגוף
החומרי שהוא בכח תמצא התגה. לפיכך כאשר האדם מרקד יש בו שמחה יותר כי הנפש בשלמות
כוחה ואז נמצאת השמחה. לפיכך אמר שהקב"ה יעשה מחול לצדיקים בגן עדן, כי הצדיקים, כאשר
יהיו בגן עדן, יהיו מסולקים מן החומר הנפשי והתורה הנפש גוברת. לא כמו הרשעים, שאף כאשר
יפרדו מן העולם הגשמי, מפני שכאשר היו בעולם הזה התה נפשם נמשכת אל הגוף שהוא חומרי
ולפיכך אף אחר הפרדם מן הגוף, אין נפשם נגדלות מן החומר ולא יהיה להם המחול הזה, כי נפשם
לא תהא מסולקת מן הגוף. אבל הצדיקים אשר היו גוברים על הגוף בעולם הזה היה זה בכבידות
גדולה מן השלם על הגוף המונע, ולא היה להם בעולם הזה מחול שבמחול- הנפש גובר והגוף נמשך
אחריו. ודוקא לצדיקים היה המחול הזה מפני שאף בעולם הזה לא נמשכה נפש הצדיקים אחר הגוף,
לפיכך בגן עדן שיוסר החומר העכור הזה, אז ימצא המחול לגמרי.
ואמר שהקב"ה יושב ביניהם ומרמזין עליו באצבעם, כי החומר בעולם הזה מסך מבדיל בין השם
יתברך ובין הצדיקים שהוא המונע שאין ד' יתברך נמצא אליהם לגמרי. ובמחול הזה המורה על
שלימות הנפש שלא יהיה לו מונע החומר, כי אז חומר המסך החוצץ בין השי"ת הוסר. "ומרמזין עליו
באצבעם" שנמצא להם חשיבות ופועל עד שיאמר- "כי הוא זה" ודבר זה ברור ונכון.

שמות רבה פרשה א"ב

ד' גזירות גזר פרעה עליהם, בתחלה גזר וצוה לנגשין שיהיו דוחקין בהן כדי שיהיו עושין הסכום
שלהן, ולא יהיו ישנין בבתיהם, והוא חשב למעטן מפריה ורביה, אמר מתוך שאין ישנין בבתיהם אינן
מולדין, אמרו להן המגשים, אם אתם הולכין לישן במחנה עד שאנו משלחין אחרכם בבקר, היום
עולה לשעה ולשתים ואין אתם משלימין את הסכום שלכם שנאמר והנגושים אצים לאמר וגו', והיו
ישנין על הארץ, אמר להן האלהים, אני אמרתי לאברהם אביהם שאני מרבה בניו כטכבים, דכתיב
(בראשית כב) כי ברך אברכך זהרבה ארבה וגו', ואתם מתחכמים להן שלא ירבו, נראה איזה דבר
עומד או שלי או שלכם, מיד וכאשר יענו אותן כן ירבה וגו',

דרש ר"ע בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ונחצרו, ומה עשו בשעה שהיו
הולכות לשאוב מים, הקב"ה מזמן להם דגים קטנים בדימתן ושואבין מהצפה מים ומחצה דגים,
ומוליכות אצל בעלניהן ושופותם להם שתי קדרות אחת של חסין ואחת של דגים, ומאכילות אותן
ומרחיצות אותן וסכות אותן, ומשקות אותן, ומקנות להם בין שפתים, שנאמר (תהלים סח) אם
תשכבון בין שפתים כנפי יונה נחפה בכסף בשכר ששכבו בין שפתים זכו ישראל לבית מצרים,
שנאמר כנפי יונה נחפה בכסף,

וכיון שמתעברות באות לבתיהן, וכיון שהגיע זמן מולידיהם הולכות בשדה תחת התפוח,
שנאמר (שיר/השירים ה) תחת התפוח עוררתך, והקב"ה שולח מלאך משמי מרום ומנקה אותם
ומשפר אותם כחיה זו שמשפרת את חולד, שנאמר (יחזקאל טז) ומולדותיך ביום הולדת אותך וגו',
ומקט להם שני עגולין אחד של שמן ואחד של דבש, שפגמו (דברים לב) ויניקהו דבש מסלע וגו',
וכיון שמכרין בהן המצרים דצו להרגם, ונעשה להם נס ונגאלין מקרקע, ומביאין שוורים וחורשין על
גביהן, שנאמר (תהלים קכט) על גבי חרשו חורשים, ולאחד שהולכין מבעצמן ויוצאין כעשב השדה,
שנאמר (יחזקאל טז) רבבה כצמח השדה נתתיך וגו', וכיון שמתגדלין באין עדרים עדרים לבתיהם,
שנאמר (שם/יחזקאל ט"ז) ותבאי בעדי עדיים, אל תקרי בעדי עדיים, אלא בעדרי עדרים, וכשנגלה
הקב"ה על הים, הם הכירוהו תחלה שנאמר (שמות טו) זה אלי ואנוהו.